

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 24310/2023
11.12.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ненад Ћосић, адвокат из ..., против туженог Града Крагујевца, кога заступа Градски правобранилац, ради утврђивања службености пролаза, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1208/23 од 05.06.2023. године, у седници одржаној 11.12.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1208/23 од 05.06.2023. године и предмет **ВРАЋА** том суду на поновно одлучивање о захтевима странака.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П 8905/22 од 23.01.2023. године, усвојен је тужбени захтев тужиље и према туженом на парцели .../... из листа непокретности ... КО ... утврђена службеност пролаза за свагдашњег власника стана на спрату зграде на плану број 1 и подрума у тој згради на парцели .../... из листа непокретности ... КО ..., укупне површине 40 м2, у мерама и границама почев од тремења парцела .../... са парцелом .../... и ... (Улица ...) на североисток границом парцеле .../... са парцелом .../... у дужини 13,99 метара наставља границом парцела .../... и .../... у дужини од 1,85 метара, где скреће на југоисток кроз парцелу .../... дуж зида на терену у дужини од 2,5 метара, одакле среће на југозапад кроз парцелу .../... паралелно са зидом објекта тужиоца у дужини од 15,18 метара, до границе парцеле .../... са парцелом ... којом креће на северозапад у дужини од 2,25 метара, до почетне тачке уписа, што је тужени дужан да призна и дозволи тужиоцу да се по основу ове пресуде упише у катастру непокретности ова службеност пролаза и то у листу непокретности број ... КО ..., под претњом принудног извршења (став први изреке). Обавезан је тужени да тужиљи надокнади трошкове парничног поступка у износу од 342.050,00 динара (став други изреке).

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1208/23 од 05.06.2023. године, укинута је пресуда и пресуђено тако да се одбија као неоснован примарни захтев тужиље којим је тражила да се према туженом на парцели .../... из листа непокретности ... КО ... утврди службеност пролаза за свагдашњег власника стана на спрату зграде на

плану број 1 и подрума у тој згради на парцели .../... из листа непокретности ... КО ..., укупне површине 40 м2, у мерама и границама почев од тремеђа парцела .../... са парцелом .../... и ... (Улица ...) на североисток границом парцеле .../... са парцелом .../... у дужини 13,99 метара наставља границом парцела .../... и .../... у дужини од 1,85 метара, где скреће на југоисток кроз парцелу .../... дуж зида на терену у дужини од 2,5 метара, одакле среће на југозапад кроз парцелу .../... паралелно са зидом објекта тужиоца у дужини од 15,18 метара, до границе парцеле .../... са парцелом ..., којом креће на северозапад у дужини од 2,25 метара, до почетне тачке уписа, што је тужени дужан да призна и дозволи тужиоцу да се по основу ове пресуде упише у катастру непокретности ова службеност пролаза и то у листу непокретности број ... КО ..., под претњом принудног извршења. Одбијен је као неоснован и евентуални тужбени захтев тужиље којим је тражила да се конституише службеност пролаза на парцели .../... из листа непокретности ... КО ... утврђена службеност пролаза за свакодневног власника стана на спрату зграде на плану под 1 и подрума у тој згради на парцели 4968/2 из листа непокретности ... КО ..., укупне површине 40 м2, у мерама и границама почев од тремеђа парцела .../... са парцелом .../... и ... (Улица ...) на североисток границом парцеле .../... са парцелом .../... у дужини 13,99 метара наставља границом парцела .../... и .../... у дужини од 1,85 метара, где скреће на југоисток кроз парцелу .../... дуж зида на терену у дужини од 2,5 метара, одакле среће на југозапад кроз парцелу .../... паралелно са зидом објекта тужиоца у дужини од 15,18 метара, до границе парцеле .../... са парцелом ... којом креће на северозапад у дужини од 2,25 метара, до почетне тачке уписа, што је тужени дужан да призна и дозволи тужиоцу да се по основу ове пресуде упише у катастру непокретности ова службеност пролаза и то у листу непокретности број ... КО Обавезана је тужилца да туженом плати трошкове поступка у износу од 211.500,00 динара .

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23 – други закон), Врховни суд је установио да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Одлучујући о основном тужбеном захтеву другостепени суд није учинио друге повреде поступка на које ревидент неосновано указује.

Према утврђеном чињеничном стању, другостепени суд је на основу члана 383. став 4. ЗПП заказао расправу и одлучио о жалби и захтевима странака, с обзиром на то да је првостепена пресуда већ била укинута, а побијана пресуда се, по становишту другостепеног суда, заснива на погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању и у поступку пред првостепеним судом су учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 398. став 2. ЗПП, јер првостепени суд није поступио по примедбама из решења Апелационог суда у Крагујевцу Гж 786/22 од 08.11.2022. године, као и уз битне повреде из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП. Другостепени суд је извео доказе и утврдио чињенично стање да су парцеле број .../...,

.../..., .../... и .../... КО ... формиране од делова КП ... која је пре обнове државног премера и израде катастра непокретности била уписна у катастру земљишта за КО ..., који је престао да важи од 18.05.2021. године, ступањем на снагу катастра непокретности за КО Наведеним цепањем дошло је до тога да се на КП .../... и .../... граниче делом дужином .../... и да обе излазе на Улицу У плану РГЗ СКН од 17.11.1995. године на парцели ... је био уцртан стамбени објекат са уцртаним степеницама. У поступку обнове државног премера и израде катастра непокретности за КО ... на основу приговора извршена је препарцелација к.п. ... површине 0.04,13 ха, за издвајање земљишта испод објекта као посебних катастарских парцела, којом приликом су настале кп .../... површине 0.00.79 ха, кп .../... површине 0.00.68 ха, кп .../... површине 0.00.29 ха, кп .../... површине 0.02.37 ха. У листу непокретности број ... КО ... уписана је кп .../... као земљиште под зградом – објектом површине 34 м² и земљиште уз зграду – објекат површине 2 ара 3 м², укупне површине 2,37 ари као градско грађевинско земљиште на коме је Град Крагујевац уписан са правом јавне својине и обимом удела 1/1. У истом листу непокретности стоји у Б листу уписана је зграда занатства и личних услуга, као објекат уписан по Закону о посебним условима у приватној својини 1/1 ББ. У листу непокретности број ... КО ... уписана је КП .../... као земљиште под зградом – објектом површине 68 м² по врсти градско грађевинско земљиште у државној својини, с у ком листу непокретности је уписана на породничној стамбеној згради број 1 тужиља као искључиви власник стана број 1 на првом спрату који се састоји од две собе површине 53 м² и подрума број 1 и стан од једне собе површине 17 м². Правноснажним решењем Републике Србије – Града Крагујевца, Градска управа за просторно планирање, урбанизам, изградњу и заштиту животне средине, Одељење за озакоњење од 31.05.2019. године одбијен је захтев за озакоњење незаконито изграђеног објекта подносиоца захтева ББ из ... у Улици ... означен под бројем 1 на кп .../... КО ... и уписан у ЛН ... КО ..., у листу непокретности број ... КО ... од 30.05.2019. године брисан из регистра непокретности услед поништаја решења Службе за катастар непокретности КО ... у коме је био уписан по Закону о посебним условима за упис права својине на објектима. Стан тужиље налази се на првом спрату објекта 1 на парцели .../... КО ... и приступ стану одвија се спољним дрвеним степеницама које се налазе на суседној парцели .../... као једини приступ до стана и да се на суседној парцели .../... поред наведених степеница до Улице ... уз улазну капију налази помоћни објекат од лима који затвара остали део приступа парцели до улице. Ширина пешачког пролаза је 2,5 метара уз објекат 1 на парцели .../... КО ..., неопходна је како би се омогућио безбедан и несметан приступ степеништу које води до стана тужиље, а који би у најужем делу до степеништа имао ширину 1,35 метара, што је довољно за пролаз прешице. Ширина пролаза 2,5 метара пешице од Улице ... до подрума из стана тужиље због ширине степеништа уз зграду 1 од 1,15 метара неопходан за такав приступ. Овај пролаз укупне површине 40 м² у мерама и границама креће од тремеђе парцела .../... са парцелом .../... и ... (Улица ...) на североисток границом парцеле .../... са парцелом .../... у дужини 13,99 метара наставља границом парцела .../... и .../... у дужини од 1,85 метара, где скреће на југоисток кроз парцелу .../... дуж зида на терену у дужини од 2,5 метара, одакле скреће на југозапад кроз парцелу .../... паралелно са зидом објекта тужиоца у дужини од 15,18 метара, до границе парцеле .../... са парцелом ... којом креће на северозапад у дужини од 2,50 метара, до почетне тачке описа. Тужиља станује на предметној адреси од 1985. године, а 1993. и 1997. године откупила је стамбени део. Све време од када живи на предметној адреси од 1985. године несметано користи овај прилаз за улазак у свој стамбени простор. Тужени Град Крагујевац јој није сметао

пролаз, нити јој се противио тужиљи коришћењу кп .../... за улазак у свој стамбени простор који се налази на КП .../... ББ је купио лимени објекат перионице од трећег лица и поднео папире за легализацију и плаћао је крију за земљиште тужиљи, све док није сазнао и проверио у катастру да се лимени објекат перионице не налази на земљишту тужиље, већ на парцели која је у власништву Града Крагујевца, од када је престао да плаћа кирију тужиљи и од тада почињу проблеми са тужиљом.

Према становишту другостепеног суда, примарни тужбени захтев тужиље није основан, јер је стварна службеност престала у складу са чланом 58. став 1. ЗОСПО.

Према становишту Врховног суда, другостепени суд је због погрешне примене материјалног права непотпуно утврдио чињенично стање. По оцени Врховног суда на овако утврђено чињенично стање не могу се применити одредбе члана 54. став 1. и 58. Закона о основама својинскоправних односа.

Одредбом члана 54. став 1. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да се право стварне службености стиче одржајем када је власник повласног добра фактички остваривао службеност за време од 20 година, а власник послужног добра се томе није противио.

Одредбом члана 58. став 1. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да стварна службеност престаје ако се власник послужног добра противи њеном вршењу, а власник повласног добра три узастопне године није вршио своје право.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је парцела, која се у овом поступку идентификује као послужно добро, (кп. број .../...) настала препарцелацијом парцеле кп. број ..., дана 18.05.2021. године ступањем на снагу катастра непокретности за КО Наведена парцела уписана је у листу непокретности ... у коме је као носилац права јавне својине уписан Град Крагујевац. Из утврђеног чињеничног стања не може се извести закључак да ли је тужиља стекла право службености одржајем имајући у виду моментат подношења тужбе 02.03.2017. године. О тужбеном захтеву усмереном на стицање права службености одржајем другостепени суд се изјаснио тако што сматра да је то право престало на основу одредбе члана 58. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, услед невршења три узастопне године, јер се власник послужног добра противио вршењу. По оцени Врховног суда, није прихватљиво тумачење другостепеног суда да се постављање лимене перионице може сматрати као противљење вршењу службености пролаза у конкретном случају. Лимена перионица постављена је на парцели ... пре формирања парцеле .../... . Она је изграђена незаконито и Одељење за озакоњење Града Крагујевца је 31.05.2019. године одбило захтев ББ за озакоњење незаконито изграђеног објекта. Парцела .../... јавна је својина Града Крагујевца. Из до сада утврђеног чињеничног стања не произилази закључак да је Град Крагујевац дао сагласност за изградњу лимене перионице или је озаконио њену градњу, да би се сматрало да се противио вршењу службености пролаза. Престанак службености невршењем из члана 58. став 1. Закона о основама својинскоправних односа подразумева противљење власника послужног добра, о чему су изостала чињенична утврђења. Пропустио је другостепени суд одлучујући о основном тужбеном захтеву да се изјасни о испуњености услова из члана 54. став 1. Закона о основама

својинскоправних односа, односно да ли је тужиља стекла одржајем право службености пролаза, већ се само изјашњавао о престанку службености из члана 58.став 1. Закона о основама својинскоправних односа.

У погледу тужбеног захтева за конституисање права службености пролаза који је постављен у форми евентуалног тужбеног захтева, о којем је одлучивао другостепени суд у жалбеном поступку, након што је одбио примарни тужбени захтев за утврђење права службености одржајем, Врховни суд налази да о том захтеву другостепени суд није могао одлучивати у ситуацији када о њему није одлучивао првостепени суд и није утврђивао релевантне чињенице битне за правилну примену материјалног права у односу на овај тужбени захтев, па га није могао ни испитивати . Таквим одлучивањем другостепени суд је повредио начело двостепености поступка и повредио одредбе Устав РС и то члана 32.став 1.којим је сваком зајемчено право на правично суђење и из члана 36 став 2. којим је зајемчено право на једнаку заштиту права и на правно средство, односно да свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу.

Дакле, другостепени суд када је поступио по члану 383. став 3. и 4. ЗПП и одлучио о примарном тужбеном захтеву, морао је у односу на одлучивање о евентуалном тужбеном захтеву врати списе предмета првостепеном суду како би он о истом одлучио и на тај начин омогућио странкама двостепеност поступања и поштовање зајемченог права на правично суђење и правно средство.

У поновном поступку другостепени суд ће поступити по примедбама из ове одлуке.

Врховни суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**